

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Інститут природничо-математичної і технологічної освіти
Технологічно-педагогічний факультет

Конструювання, моделювання, технологія пошиття поясних виробів

Методичні рекомендації для виконання лабораторних робіт

Конструювання, моделювання, технологія пошиття поясних виробів: Методичні рекомендації для виконання лабораторних робіт/Хоменко Л.М. – Умань: КопіЦентр, 2010.

Методичний посібник упорядковано відповідно до програми курсу «Конструювання, моделювання, технології виготовлення швейних виробів», який включає в себе різні види навчальної діяльності студентів педагогічних вузів. У ньому розкрито методичні поради до їх виконання та питання для самоконтролю.

Укладач: к. пед.наук, доцент Хоменко Людмила Миколаївна

Рецензенти: к.пед.наук, доцент Сиротенко Т.А.
к.пед.наук, доцент Бербец В.В.

Розглянуто до друку на засіданні вченої ради технолого-педагогічного факультету імені Павла Тичини, протокол № 2 від 22 вересня 2010 року

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА №1

ТЕМА: ПОБУДОВА КРЕСЛЕННЯ ОСНОВИ ПРЯМОЇ СПІДНИЦІ

Мета роботи: засвоєння знань про асортимент поясних виробів, формування вмінь знімати мірки і виконувати креслення основи викрійки прямої спідниці.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: які мірки необхідні для побудови основи спідниці; лінії базисної сітки спідниці;

вміти: знімати мірки, проводити розрахунок згідно формул, виконувати креслення викрійки основи прямої спідниці.

Завдання роботи

Під час виконання роботи студенти повинні навчитися знімати мірки для побудови креслення викрійки спідниці, будувати креслення викрійки основи прямої спідниці.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використанні при розробці методичного забезпечення уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Сантиметрова стрічка, олівець, міліметровий папір, лінійка, зошит, ручка.

Теоретичні відомості

До сучасних поясних виробів належать спідниці, спідниці-брюки та брюки. Поясні вироби можуть бути самостійним видом одягу або частиною костюма.

За силуетом розпізнають спідниці прямі, розширені донизу, трапецієподібні, завужені донизу. За покроем спідниці бувають прямі, клинові, конічні.

Фасони спідниць (зі складками, у зборку, на кокетці) розробляють на основній викрійці. Для холодної пори року спідниці шують із цупких, теплих, вовняних однотонних, картатих або смугастих тканин. Для літнього сезону тканину підбирають легку, щоб добре пропускала повітря (шовкову, бавовняну, лляну).

Обирають фасони спідниць і шують їх, враховуючи естетичні, гігієнічні та експлуатаційні вимоги, що ставляться до одягу.

До *естетичних вимог* належать: відповідність моді, фігурі й віку, правильний добір тканини за кольором і візерунком, вибір оздоблення, додержання пропорцій між частинами одягу.

До *гігієнічних вимог* належать: здатність тканини вбирати вологу (гігроскопічність) і пропускати повітря (повітропроникність), теплозахисні властивості.

Експлуатаційні вимоги передбачають: зручність у користуванні, міцність, зносостійкість, здатність зберігати форму.

Спідниці прикрашають оздоблювальними строчками, тасьмою, ручною і машинною вишивками, застосовують тканину з обляміркою, візерунком. Оздобленням можуть бути пояс і закріпки із м'якої шкіри, канти, оборки, волани тощо.

Під час конструювання і моделювання одягу застосовують конструктивні пояси, які допомагають сконцентрувати увагу на основних лініях і точках фігури людини. *Конструктивні пояси* – це основні горизонтальні лінії, які умовно ділять фігуру по горизонталі через основні опорні точки.

За допомогою конструктивних поясів визначають стильові особливості моделі ескізу, силует і його форму, положення і характер декоративно-конструктивних ліній, розміщення, розміри й форму деталей.

Виготовлення швейного виробу починають з його конструювання – розробки базових креслень деталей виробу. Конструювання одягу ґрунтується на багатьох чинниках, але одним із основних є врахування особливостей фігури людини. Для правильної побудови креслення виробу треба визначити розмірні ознаки фігури людини. За знятими мірками будують креслення основи виробу, за якими моделюють будь-який фасон виробу.

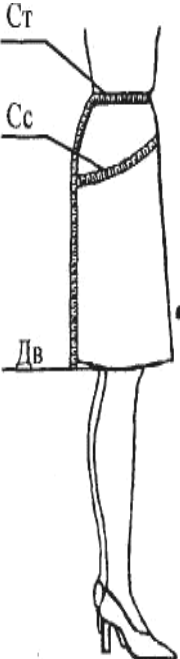
Перед зніманням мірок фігуру людини перев'язують по лінії талії злегка натягнутою стрічкою, стежачи за тим, щоб вона була розміщена строго горизонтально. Сантиметрову стрічку під час вимірювання не можна дуже натягувати або тримати занадто вільно. Мірки знімають у певній послідовності зверху вниз. Для поясних виробів знімають такі мірки: півобхват талії (Ст) – стрічка проходить по найвужчому місцю фігури людини; півобхват стегон (Сс)–вимірюють у горизонтальній площині по найбільш виступаючих точках сідниць, а спереду – на рівні виступу живота; довжина виробу (Дв) – сантиметрова стрічка проходить від лінії талії по найбільш виступаючих точках сідниць до рівня бажаної довжини виробу

Під час побудови креслення викрійки поясного виробу необхідно враховувати прибавки на вільне облягання, щоб забезпечити вільність рухів, дихання людини. Прибавки позначають великою літерою П, а ділянку прибавки– малою літерою поряд з літерою П. Наприклад, Пт – прибавка по півобхвату талії, Пс – стегон. Невеликі прибавки дають і на товщину підкладки. Їх називають технічними. Величина прибавок залежить від призначення одягу, напряму моди і виду тканини. У поясних виробках величина прибавки залежить від силуету і роблять її по лінії стегон у прилягаючому силуеті – 0,5-3 см.

Для побудови викрійки необхідно побудувати базисну сітку.

Базисна сітка – сукупність допоміжних горизонтальних та вертикальних ліній, що визначають загальні розміри основних частин будь-якого виробу .

Зняття мірок

	Мірка	Умовні позначення	Спосіб вимірювання
	Півобхват талії	Ст	Сантиметрова стрічка проходить горизонтально навколо тулуба по талії
	Півобхват стегон	Сс	Сантиметрова стрічка проходить по найвищих точках сідниць і з'єднується спереду з урахуванням опуклості живота
	Довжина виробу	Дв	Сантиметрова стрічка проходить від лінії талії по найбільш виступаючих точках сідниць до потрібної довжини

. Прибавка на облягання

Ділянка	Умовні позначення	Прибавки на облягання		
		Щільне	Середнє	Вільне
Півобхват талії	Пт	0,5-0,7	1,0	1,0
Півобхват стегон	Пс	1,0	1,5-2,0	2,5-3,0

Послідовність побудови креслення основи прямої спідниці

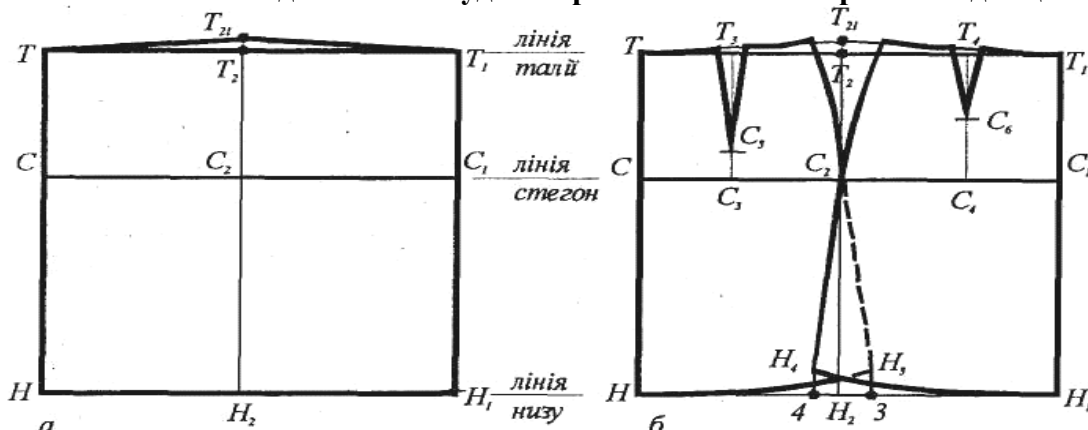

Рис. 1. а — базисна сітка, б — креслення викрійки спідниці.

Назва	Умовне позначення	Розрахункова формула	Числовий розрахунок, см
1. Будуємо прямий кут з вершиною в точці Т (рис 1, а)	Т		
2. Відкладаємо довжину спідниці	ТН	$D_c + 1$	$45 + 1 = 46$
3. Намічаємо положення лінії стегон (точка С)	ТС	16-18	17
4. Від знайдених точок С і Н проводимо горизонтальні лінії довільної довжини			
5. Відкладаємо ширину спідниці по лінії стегон	CC_1	$C_c + P_c$	$44 + 2 = 46$
6. Через точку C_1 проводимо вертикальну лінію. Позначаємо точку перетину її з лінією низу літерою H_1 , а з лінією талії — T_1	CC_1		
7. Визначаємо ширину заднього полотнища нарівні стегон	CC_2	$(C_c + P_c) : 2 - 1$	$(44 + 2) : 2 - 1 = 22$
8. Через точку C_2 проводимо вертикальну лінію. На її перетині з лінією талії — T_2			
9. Завищуємо боковий зріз по лінії талії та оформляємо креслення (рис. 1,б)	T_2T_{21} ,	$T_2T_{21} = 1..1,5$	1
10. Визначаємо положення задньої виточки	CC_3	$0,4 CC_2$	$0,4 \cdot 22 = 8,8$
11. Визначаємо положення передньої виточки	C_1C_4	$0,4C_2$	$0,4 \cdot 24 = 9,6$
12. З точок C_3, C_4 проводимо перпендикуляри, на перетині яких з лінією талії ставимо точки T_3, T_4			
13. Розраховуємо суму розхилів виточок	ΣB	$(C_c + P_c) - (C_t + P_t)$	$(44 + 2) - (32 + 1) = 46 - 33 = 13$
14. Розраховуємо величину розхилу бокової виточки		$0,5 \Sigma B$	$0,5 \cdot 13 = 6,5$
15. Від точки ліворуч T_2 праворуч відкладаємо по половині величини розхилу бокової виточки. Відкладаємо від точки T_{21} вниз довжину бокової виточки, що дорівнює 14 см	$T_{21}C_2$		14

16. Розраховуємо величину розхилу задньої виточки		0,35ΣВ	0,35 × 13 = 4,5
17. Від точки Т ₃ праворуч і ліворуч відкладаємо по половині величини розхилу задньої виточки			
18. Довжина задньої виточки	Т ₃ С ₅	11-13	12
19. Побудовані точки сполучаємо прямими, продовживши їх до лінії ТТ ₂₁ (рис. 1,б)			
21. Розраховуємо величину розхилу передньої виточки		0,15ΣВ	0,15- 13 = 1,9
22. Від точки Т ₄ праворуч і ліворуч відкладаємо по половині величини розхилу передньої виточки			
23. Довжина передньої виточки	Т ₄ С ₆	7:8	7
24. Побудовані точки сполучаємо прямими з лінією Т ₂₁ Т ₄			
25. Оформляємо лінію талії на кресленні угнутими лініями			
26. Від Н ₂ ліворуч і праворуч відкладаємо по 2-4 см для розширення низу спідниці	Н ₂ З Н ₂ 4	2-4	3
27. Від точок 3, 4 вгору проводимо перпендикуляри	3Н ₃ , 4Н ₄	1...2	1
28. Оформляємо лінію низу й боку, як показано на малюнку		1...2	

Порядок виконання роботи

1. Ознайомитись з видами і моделями поясних виробів, конструктивними поясами фігури людини.
2. Зняти мірки для побудови креслення викрійки спідниці.
3. Побудувати базисну сітку спідниці.
4. Розробити креслення викрійки основи прямої спідниці.

Звіт про роботу

Звіт з лабораторної роботи має включати:

1. Мету, завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості з теми.
3. Інструкційні картки (знімання мірок, прибавки на облягання).
4. Послідовність побудови креслення основи прямої спідниці.
5. В кінці звіту робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Які конструктивні пояси фігури людини враховують при пошитті поясних виробів?
2. Які мірки потрібні для побудови основи спідниці?
3. Назвіть лінії базисної сітки спідниці.
4. Як визначити ширину базисної сітки?
5. Як визначити ширину заднього полотнища спідниці?
6. Чому дорівнює сума виточок спідниці по лінії талії?
7. Як побудувати бокову виточку?

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити теоретичні відомості до лабораторної роботи.
2. Вивчити послідовність побудови креслення основи прямої спідниці.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 2
ТЕМА: ПОБУДОВА КРЕСЛЕННЯ КЛИНОВОЇ СПІДНИЦІ

Мета роботи: формування вмінь і навичок виконувати побудову креслення клинової спідниці.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: послідовність побудови креслення клинової спідниці.

вміти: виконувати побудову креслення клинової спідниці.

Завдання роботи

Під час виконання роботи студенти повинні навчитися знімати мірки для побудови креслення клинової спідниці, будувати креслення клинової спідниці.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використанні при розробці методичного забезпечення уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

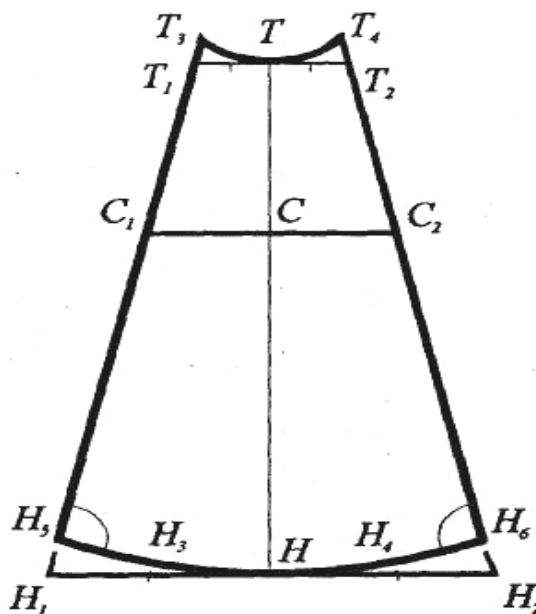
Сантиметрова стрічка, олівець, міліметровий папір, лінійка, зошит, ручка.

Теоретичні відомості

Клинові спідниці в залежності від моделі можуть складатися із 4 - 12 і більше клинів. Нитка основи, як правило, проходить по довжині, рідше під кутом 45° до лінії симетрії клина.

Креслення викрійки різноманітних клинових спідниць будують по одному принципу. Кількість клинів позначають буквою *n*.

Послідовність побудови креслення клинової спідниці

Операція	Умовне позначення	Розрахункова формула
1. Проводимо дві взаємно перпендикулярні лінії з перетином у точці Т	Т	
2. Визначаємо ширину клина по лінії талії, відклавши ліворуч і праворуч від Т по його половині	$ТТ_1 = ТТ_2$	$\frac{(OT + 2ПТ) \cdot n}{2}$
3. Відкладаємо довжину клина	ТН	Дв
4. Визначаємо положення лінії стегон	ТС	16—18

5. Визначаємо ширину клина по лінії стегон і відкладаємо справа і зліва від т. С по його половині	$C_1C = CC_2$	$\frac{(Oc+2Пс):n}{2}$
6. Проводимо горизонтальну лінію довільної довжини через точку Н		
7. Точки T_1 і C_1 , T_2 і C_2 сполучаємо прямими, продовживши їх до лінії низу	H_1, H_2	
8. HH_1 і HH_2 ділимо навпіл і позначаємо літерами	H_3, H_4	
9. Продовжуємо вгору лінії C_1T_1 і C_2T_2 на 1 см і позначаємо літерами	T_3, T_4	
10. Проводимо лінію талії через точки T_3T_4		
11. Визначаємо довжину клина по лінії боку	T_3H_5	$T_3H_5 = TH = Дв$
12. Визначаємо довжину клина по другій лінії боку	T_4H_6	$T_4H_5 = TH = ДВ$
13. Проводимо лінію низу через точки $H_5H_3HH_4H_6$		

Порядок виконання роботи:

1. Ознайомитись з різновидами клинових спідниць.
2. Зняти мірки для побудови креслення викрійки спідниці.
3. Побудувати креслення викрійки клинової спідниці у масштабі 1:4.

Звіт про роботу

Звіт з лабораторної роботи має включати:

1. Мету, завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості з теми.
3. Послідовність побудови креслення клинової спідниці.
4. В кінці звіту робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Які конструктивні пояси фігури людини враховують при пошитті поясних виробів?
2. Які мірки потрібні для побудови клинової спідниці?
3. Як розрахувати ширину клину по лінії талії і стегон?

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити послідовність побудови креслення клинової спідниці.
2. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.
3. Побудувати креслення клинової спідниці в натуральну величину.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 3
ТЕМА: ПОБУДОВА КРЕСЛЕННЯ СПІДНИЦІ «НАПІВСОНЦЕ»

Мета роботи: формування вмінь і навичок виконувати побудову креслення спідниці «напівсонце».

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: які мірки необхідні для побудови спідниці «напівсонце»; послідовність побудови креслення спідниці «напівсонце».

вміти: виконувати побудову креслення спідниці «напівсонце».

Завдання роботи

Під час виконання роботи студенти повинні навчитися знімати мірки для побудови креслення спідниці «напівсонце», будувати креслення спідниці «напівсонце».

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використанні при розробці методичного забезпечення уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

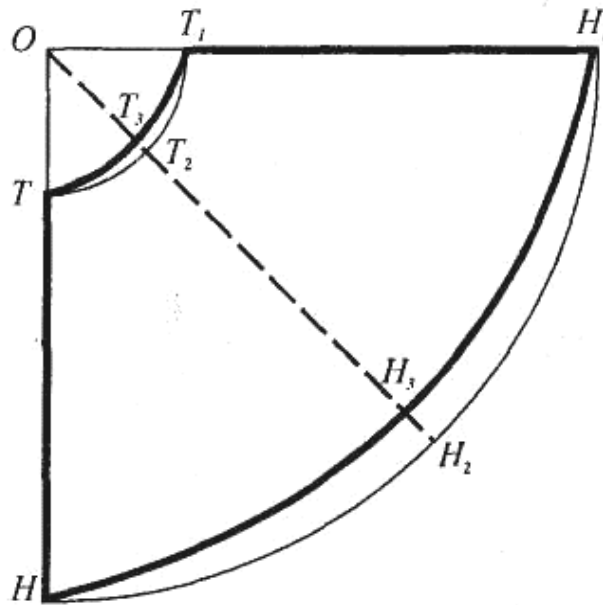
Сантиметрова стрічка, олівець, міліметровий папір, лінійка, зошит, ручка.

Теоретичні відомості

Спідниця «напівсонце» відноситься до конічних спідниць. Для побудови креслення спідниці «напівсонце» знімають дві мірки: Ст і Дв. Лінію талії і лінію низу визначають за допомогою знятих мірок і коефіцієнта К. Для спідниці «напівсонце» $K = 0,64$. Під час розкрою довжина спідниці в деяких її ділянках проходить по косій лінії. На цих ділянках відбувається найбільше розтягування спідниці в довжину. В зв'язку з цим у спідниці роблять завищення по лінії талії на 1,5 см і по лінії низу на 3 см. При побудові креслення в натуральну величину лінію низу проводять за допомогою сантиметрової стрічки, використовуючи її замість циркуля.

Послідовність побудови креслення спідниці «напівсонце»

Операції	Умовне позначення	Розрахункова формула	Числовий розрахунок, см
1. Будуємо прямий кут з вершиною в точці О	О		
2. Проводимо лінію талії радіусом $OT = OT_1$	TT_1	$OT = K \times (Ст + Пт)$	$0,64 \times (32+1) = 21,1$
3. Проводимо лінію низу радіусом $OH = OH_1$	HH_1	$OH = OT + Дв$	$21,1+45 = 66,1$
4. З точки О проводимо бісектрису на лінію HH_1 і позначаємо точкою H_2 . Перетин з лінією талії позначаємо T_2	OH_2		
5. Завищуємо лінію талії	T_2T_3	1,5	1,5
6. Оформляємо лінію талії, сполучивши точки	TT_3T_1		
7. Завищуємо лінію низу	H_2H_1	3	3
8. Оформляємо лінію низу спідниці, сполучивши точки	HH_3H_1 H_6H_1		

Порядок виконання роботи:

1. Ознайомитись з різновидами клинових спідниць.
2. Зняти мірки для побудови креслення спідниці «напівсонце».
3. Побудувати креслення викрійки клинової спідниці «напівсонце» в натуральну величину.

Звіт про роботу

Звіт з лабораторної роботи має включати:

1. Мету, завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості з теми.
3. Послідовність побудови креслення спідниці «напівсонце».
4. В кінці звіту робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Які мірки потрібні для побудови спідниці «напівсонце»?
2. Які роблять завищення по лінії талії і лінії низу?
3. Чому рівний коефіцієнт К для спідниці «напівсонце»?

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити послідовність побудови креслення спідниці «напівсонце».
2. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.
3. Побудувати креслення спідниці «напівсонце» в натуральну величину.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 4
ТЕМА: ПОБУДОВА КРЕСЛЕННЯ СПІДНИЦІ «СОНЦЕ»

Мета роботи: формування вмінь і навичок виконувати побудову креслення спідниці «сонце».

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: які мірки необхідні для побудови спідниці «сонце»; послідовність побудови креслення спідниці «сонце».

вміти: виконувати побудову креслення спідниці «сонце».

Завдання роботи

Під час виконання роботи студенти повинні навчитися знімати мірки для побудови креслення спідниці «сонце», будувати креслення спідниці «сонце».

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використанні при розробці методичного забезпечення уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

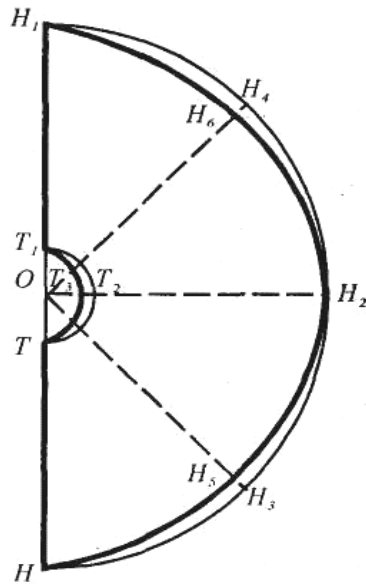
Сантиметрова стрічка, олівець, міліметровий папір, лінійка, зошит, ручка.

Теоретичні відомості

Спідниця «сонце» відноситься до конічних спідниць. Для побудови креслення спідниці «сонце» знімають дві мірки: Ст і Дв. Лінію талії і лінію низу визначають за допомогою знятих мірок і коефіцієнта К. Для спідниці «сонце» $K = 0,32$. Під час розкрою довжина спідниці в деяких її ділянках проходить по косій лінії. На цих ділянках відбувається найбільше розтягування спідниці в довжину. В зв'язку з цим у спідниці роблять завищення по лінії талії на 2 см і по лінії низу на 4 см. При побудові креслення в натуральну величину лінію низу проводять за допомогою сантиметрової стрічки, використовуючи її замість циркуля.

Послідовність побудови креслення спідниці «сонце»

Операції	Умовне позначення	Розрахункова формула	Числовий розрахунок см
1. Проводимо горизонтальну лінію поставте точку О	О		
2. Проводимо лінію талії радіусом $OT = OT_1$	TT_1	$OT = K \cdot (Ст + Пт)$	$0,32 \cdot (32 + 1) = 21,1$
3. Проводимо лінію талії радіусом $OH = OH_1$	OH_1	$OH = OT + Дв$	$21,1 + 45 = 66,1$
4. Побудоване півколо ділимо на чотири рівні частини; утворені точки позначаємо літерами H_2, H_3, H_4	OH_2, OH_3, OH_4		
5. Завищуємо лінію талії	T_2T_3	2	2
6. Оформляємо лінію талії, сполучивши точки	TT_3T_2		
7. Завищуємо лінію низу	H_3H_5	4	4
8. Оформляємо лінію низу, сполучивши точки	HH_5H_2, H_6H_1	4	4

Порядок виконання роботи:

1. Зняти мірки для побудови креслення спідниці «сонце».
2. Побудувати креслення викрійки клинової спідниці «сонце» в натуральну величину.

Звіт про роботу

Звіт з лабораторної роботи має включати:

1. Мету, завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості з теми.
3. Послідовність побудови креслення спідниці «сонце».
4. В кінці звіту робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Які мірки потрібні для побудови спідниці «сонце»?
2. Які роблять завищення по лінії талії і лінії низу?
3. Чому рівний коефіцієнт К для спідниці «сонце»?

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити послідовність побудови креслення спідниці «сонце».
2. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.
3. Побудувати креслення спідниці «сонце» в натуральну величину.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 5

ТЕМА: МОДЕЛЮВАННЯ СПІДНИЦІ З ОДНОСТОРОННІМИ СКЛАДКАМИ

Мета роботи: засвоєння знань про моделювання поясних виробів, формування вмінь моделювати спідницю з односторонніми складками, розраховувати кількість тканини для пошиття виробів.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: як розробити модель спідниці з односторонніми складками; розрахувати кількість тканини для пошиття виробу;

вміти: розробити модель спідниці з односторонніми складками на основі викрійки двошовної спідниці.

Завдання роботи

Під час виконання роботи студенти повинні навчитися розробляти модель спідниці на основі креслення викрійки двошовної спідниці, розраховувати кількість тканини для пошиття виробу.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використанні при розробці методичного забезпечення уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Сантиметрова стрічка, олівці, міліметровий і кольоровий папір, лінійка, зошит, ручка, клей, ножиці, шаблон викрійки спідниці в масштабі 1:4.

Теоретичні відомості

Моделювання є початковою стадією виготовлення виробу, під час якого враховується призначення одягу, фігура людини, колір, рисунок тканини тощо.

У швейній промисловості існує два види моделювання: творче — створення первинного зразка фасону моделі, тобто воно ґрунтується на тематичній основі, і технічне — створення нових фасонів одягу.

Технічне моделювання поясних виробів включає в себе нанесення ліній талії, стегон, ширини виробу, середини переду і спинки, лінії боку, довжини виробу (лінію низу).

При оформленні фасону виробу об'ємну його форму створюють за допомогою виточок, декоративних ліній, одночасно проектуючи оформлення застібки, кишень.

На основі креслення викрійки основи двошовної спідниці можна розробити кілька фасонів спідниць. Основними методами розробки фасону за допомогою викрійки основи двошовної спідниці є розрізання викрійки спідниці від низу до вершини виточки і розсування деталей на потрібну для певної моделі ширину для утворення складки, підрізу тощо, закривання виточки, розрізання викрійки у поперечному напрямі для утворення кокетки.

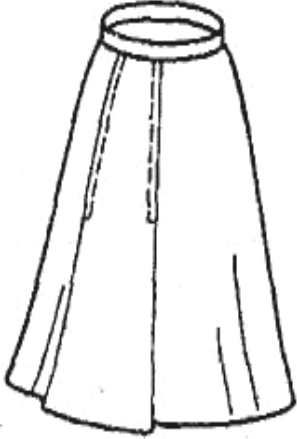
Спідниці залежно від призначення шують із різноманітних тканин. Витрати тканини на спідницю залежить від фасону самої спідниці і також геометричних (ширина, товщина) та оптичних (рисунок) властивостей тканини.

Найбільш точний метод розрахунку — попередня розкладка всіх деталей викрійки на папері, або на розкрійному столі в масштабі 1:1. Спочатку визначають ширину рамки розкладки (ширину тканини), а потім розкладають всі деталі викрійок із врахуванням технічних умов розкроювання виробів. По довжині розкладки визначають витрати тканини на виріб.

Розрахувати кількість тканини на спідницю можна іншим способом, але він менш точний. Наприклад, для прямої спідниці при ширині тканини 140 см розхід тканини можна визначити за формулою $D_e + 20$ см на обробку. Для конічних спідниць — $D_c + OT + 5$, де OT — радіус лінії талії. При ширині тканини 80...90 см — $(D_e + OT + 5) \cdot 2$.

Якщо тканина має рисунок з великим рапортом (в одному напрямку), то розхід тканини збільшується на величину рапорту.

Моделювання спідниці з односторонніми складками

	Схематичне зображення	Послідовність виконання
		<p>Для утворення припуску на складку на шаблоні проводимо в попередньому місці (у даному випадку лінія виточки) лінію, паралельну середині полотнища. Шаблон розрізаємо по лінії складки</p>
		<p>Розрізані частинки шаблону розміщуємо на величину припуску і на складку і обводимо його.</p> <p>Для односторонньої складки припуск повинен бути вдвічі більший від її конструктивної ширини</p>

Порядок виконання роботи

1. На шаблоні провести в попередньому місці (в даному випадку лінія виточки) лінію, паралельну середині полотнища.
2. Розрізати шаблон по лінії складки.
3. Розрізані частинки шаблону розмістити на величину припуску на складку і обвести його.
4. Отриману викрійку спідниці наклеїти в робочий зошит.

Звіт про роботу

Звіт про роботу має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості.
3. Технологічну послідовність моделювання спідниці з односторонніми складками.
4. В кінці лабораторної роботи робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Що включає в себе технічне моделювання поясних виробів?
2. Назвіть методи розробки фасону спідниць за допомогою викрійки основи двошовної спідниці.
3. Які способи розрахунку кількості тканини для пошиття виробу ви знаєте?
4. Як розробити модель спідниці з односторонніми складками?

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити хід лабораторної роботи.
2. Виготовити шаблон викрійки прямої спідниці в натуральну величину і провести моделювання.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 6
ТЕМА: МОДЕЛЮВАННЯ СПІДНИЦІ З ЗУСТРІЧНИМИ СКЛАДКАМИ

Мета роботи: формування вмінь розробляти модель спідниці з зустрічними складками за допомогою викрійки основи двошовної спідниці.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: як розробити модель спідниці з зустрічними складками на основі викрійки двошовної спідниці ;

вміти: розробити модель спідниці з зустрічними складками на основі двошовної спідниці.

Завдання роботи

Під час виконання роботи студенти повинні навчитися розробляти модель спідниці на основі креслення викрійки двошовної спідниці.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використанні при розробці методичного забезпечення уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Сантиметрова стрічка, олівці, міліметровий і кольоровий папір, лінійка, зошит, ручка, клей, ножиці.

Теоретичні відомості

Моделювання спідниці з зустрічними складками

	Схематичне зображення	Послідовність виконання
		<p>На кресленні основи спідниці будуємо лінію зміщення T_5H_5. По лінії низу відкладаємо відрізок $H_1H_5 = 1,5...2$ см, з'єднуємо т. H_5 з лінією талії. На перетині позначаємо т. T_5. Скорочуємо розхил виточки на величину T_5T_1 (на рис. зображено пунктирною лінією)</p>
	 <p style="text-align: center; font-size: small;">зовнішній згин складки лінія заправу- вання складки</p>	<p>Припуск на зустрічну складку може бути від 16 до 20 см, тобто в чотири рази більше глибини одного згину (наприклад: глибина одного згину 4 см, то припуск при розкроюванні повинен бути $4 \cdot 4 = 16$ см)</p>

Порядок виконання роботи

1. На кресленні основи спідниці побудувати лінію зміщення T_5H_5 .
2. Скоротити розхил виточки на величину T_5T_1 .
3. Отриману викрійку спідниці вирізати.

Звіт про роботу

Звіт про роботу має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості.
3. Технологічну послідовність моделювання спідниці з зустрічними складками.
4. В кінці лабораторної роботи робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Як розробити модель спідниці з зустрічними складками?
2. Яким може бути припуск на складку?

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити хід лабораторної роботи.
2. Вивчити теоретичні відомості до лабораторної роботи.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 7
ТЕМА: МОДЕЛЮВАННЯ РОЗШИРЕНОЇ ДОНИЗУ СПІДНИЦІ ЗА РАХУНОК
ЗАКРИТТЯ ВИТОЧОК НА ТАЛІЇ

Мета роботи: формування вмінь моделювати спідницю, розширену донизу за рахунок закриття виточок на талії.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: як розробити модель спідниці, розширеної донизу за рахунок закриття виточок на талії;

вміти: розробити модель спідниці, розширеної донизу за рахунок закриття виточок на талії на основі викрійки двошовної спідниці.

Завдання роботи

Під час виконання роботи студенти повинні навчитися розробляти модель спідниці, розширеної донизу за рахунок закриття виточок на талії за допомогою креслення викрійки двошовної спідниці.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використанні при розробці методичного забезпечення уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Сантиметрова стрічка, олівці, міліметровий і кольоровий папір, лінійка, зошит, ручка, клей, ножиці, викрійка двомовної спідниці.

Теоретичні відомості

Моделювання розширеної донизу спідниці за рахунок закриття виточок на талії

	Схематичне зображення	Послідовність виконання
		<p>На шаблоні через кінці виточок до лінії низу проводимо прямі, паралельні лінії середини переднього і заднього полотнищ спідниці</p> <p>Розрізаємо шаблон по намічених лініях</p>
		<p>Закриваємо виточки. Обводимо зміщені контури переднього і заднього полотнищ спідниці</p>

Порядок виконання роботи

1. На шаблоні через кінці виточок до лінії низу провести прямі, паралельні середині переднього і заднього полотнищ спідниці..
2. Розрізати шаблон по наміченим лініям, виточки закрити.
3. Обвести зміщені контури переднього і заднього полотнищ спідниці на кольоровому папері.
4. Отриману викрійку спідниці наклеїти в робочий зошит.

Звіт про роботу

Звіт про роботу має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості.
3. Технологічну послідовність моделювання спідниці, розширеної донизу за рахунок закриття виточок на талії.
4. В кінці звіту робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Як розробити модель спідниці, розширеної донизу за рахунок закриття виточок на талії?
- 2.Способи моделювання спідниць на основі викрійки двошовної спідниці.

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити хід лабораторної роботи.
2. Вивчити теоретичні відомості до лабораторної роботи.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 8

ТЕМА: ТЕХНОЛОГІЯ РОЗКРОЮВАННЯ ПОЯСНОГО ВИРОБУ

Мета роботи: засвоєння знань про крій та шиття, основні процеси пошиття одягу, правила розкроювання спідниці; формування вмінь розкроювати поясний виріб.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: з яких основних процесів складається пошиття одягу; правила розкроювання спідниці;

вміти: розкласти викрійку на тканині і розкроювати, дотримуючись правил безпечної праці.

Завдання роботи

В процесі виконання роботи студенти повинні вивчити основні процеси пошиття одягу та правила розкроювання спідниці.

Навчально-методична направленість роботи

Виготовлення швейних виробів (спідниці) є обов'язковою складовою частиною шкільної програми з обслуговуючої праці. Тому засвоєння основних процесів пошиття та правил розкроювання спідниці обов'язкове для майбутніх вчителів з обслуговуючої праці і може бути навчально-методичним посібником в їх роботі.

Інструменти, обладнання і матеріали

Ножиці, шпильки, голки, викрійки, тканина, крейда (мило, олівець).

Теоретичні відомості

Пошиття одягу складається з шести основних процесів: знімання мірок, побудови креслення викрійки, розкроювання, пошиття, прасування і заключні обробні операції.

Розкроювання – один з найважливіших процесів пошиття одягу. Він поділяється на два етапи: підготовку до розкроювання і саме розкроювання. До підготовчих робіт належать декатирування тканини та розкладання викрійок виробу на тканині.

Найпростіший спосіб декатирування складається з таких операцій: 1) зволоження тканини; 2) сушіння, під час якого тканина збігається; 3) легке прасування. При такому способі декатирування щільні тканини зволожують і залишають у вільному стані або складають «книжкою», а легкі тканини зволожують і загортають на столі, покритому сукном, і прасують добре нагрітою праскою по основі з вивороту. Під час прасування тканина трохи збігається. Декатирувати необхідно лляні, шовкові та штапельні тканини.

Існує два основні способи настилання тканини:

- «у згин», коли тканина складена вздовж удвоє, пружок до пружка (рис 2, а, б);
- «у розгортку», коли тканина розгорнута в ширину (рис 2, в).

«У розгортку» тканину настилають двома способами: а) коли полотнища складені лицьовими боками; б) коли кожне полотнище настелене на поверхню стола лицьовим боком.

Настилання «у згин» застосовують для широких тканин. Настилання «в розгортку» застосовують для одинарних тканин, складених удвоє (здебільшого бавовняних та лляних).

Для розкроювання швейних виробів, що мають парні та симетричні деталі (труси, брюки), тканину складають лицьовим боком всередину і, обвівши крейдою по викрійці, викроюють зразу дві деталі. При такому способі одна деталь буде права, а друга – ліва (рис.2,б).

Під час розкроювання слід пам'ятати такі правила:

1. Суворо дотримуватися розмірів викрійки.
2. Напрямок нитки основи повинен збігатися з напрямком поздовжньої осі кожної деталі.

Розкроюють тканини за викрійками або лекалами. При цьому особливо увагу приділяють розміщенню викрійок (лекал) на тканині щодо ниток основи та підкання, ворсу, а також щодо смужок, клітинок та інших малюнків. Смужки на тканині під час розкроювання мають розміщуватись точно, без будь-яких відхилень. Рисунок у клітинку повинен збігатись у парних полотнищах тканини щодо поперечних смужок, клітинок.

На тканині спочатку розкладають основні викрійки виробів (передні та задні полотнища спідниці), а потім – дрібніші (пояс, кишені тощо), використовуючи вільне місце між великими деталями (рис 2, а), стежачи за тим, щоб напрям поздовжньої нитки на викрійці збігався з ниткою основи на тканині (рис 2,а, б).

Під час розкладання викрійки на тканині слід враховувати напрям ворсу, відтінок, рисунок тощо. Якщо рисунок тканини розміщений в один бік, то викрійки розкладають так, щоб всі деталі виробу були розміщені в одному напрямі (рис 2, б).

У виробках з оксамиту, плюшу, велюру, вельвету всі деталі викроюють напрямом ворсу ввєрх, а з байки – напрямом ворсу вниз, щоб під час носіння зберегти гладку поверхню виробу.

При розкроюванні виробів з парчі, тафти, габардину необхідно визначити їхні відтінки. Для цього складають два відрізки тканини по поперечній нитці і вибирають бажаний відтінок.

Розкладаючи викрійки на тканинах у смужку та в клітинку, необхідно стежити, щоб смужки збігалися по кольору і ширині в бокових швах та всередині кожної деталі. Причому деталі викрійки можуть бути розміщені не тільки вздовж, а у поперек або по косій нитці, залежно від фасону (рис.2,в).

На однотонних тканинах або на тканинах з невизначеним рисунком викрійки можна розкласти в різних напрямках, враховуючи напрям основної нитки в деталях і найбільш економне витрачання тканини.

При розкроюванні виробів для запобігання ковзання тканини її складають удвоє, тимчасово зметують і розкроюють, поклавши на шорстку поверхню столу, щоб не допустити зсуву повзучої тканини.

Якщо всі деталі уклалися на тканині правильно щодо основи, піткання, ворсу та малюнка і немає великих вільних проміжків між викрійками, вважають, що розкладку зроблено правильно. Можна наносити крейдою контурні лінії на тканині. Товщина лінії має бути не більше 0,1 см. При цьому необхідно нанести на тканині всі контурні точки і лінії, що є на викрійці.

Можна робити двостороннє обкрейдовування, тобто викрійку на тканині розкласти в розгорнутому вигляді і обвести крейдою спочатку праву, а потім ліву половину. Це скорочує роботу прокладання сильців, особливо в недорогих тканинах. При розкроюванні тканину від столу не піднімають, ножиці тримають гострим кінцем вниз і лівою рукою підтримують відрізану частину тканини.

На шви при розкроюванні виробу роблять прибавки залежно від фасону. Виточки на деталях виробу не вирізують.

Припуски на шви залежать від сипкості тканини. Чим більша сипкість тканини, тим більші потрібно давати припуски на шви.

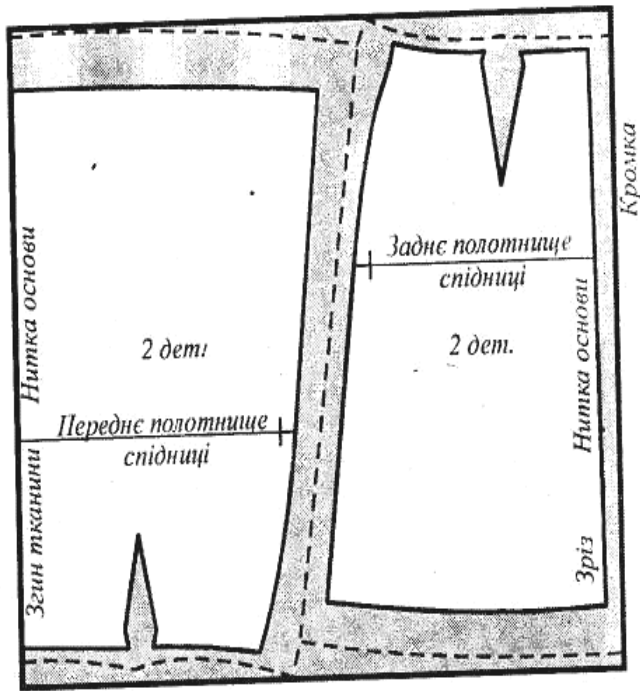
Шви у спідницях проходять по боках. Застібки, як правило, роблять на лівому боці, ззаду або спереду.

Тканину, призначену для пошиття спідниці, перед розкроюванням декатирують (сукно, шерсть) або пропрасовують (шовк, бавовняну тканину).

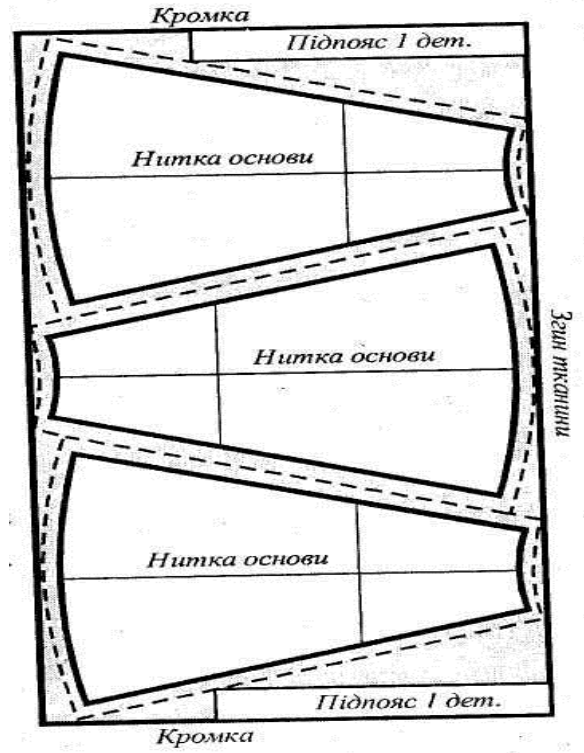
Під час розкроювання всі деталі спідниці кладуть строго по нитці основи тканини і обкрейдовують їх. Першу лінію наносять по контуру викрійки, другу – з припуском на шви: в бокових лініях – на відстані 2...3 см, зверху спідниці – 1...1,5 см, на обробку по лінії низу прибавляють 4...5 см. На лівому боці переду (якщо застібка збоку) відмічають припуск для оформлення застібки (рис. 2).

На розкроєних деталях прокладають сильця по намічених лініях виточок, складок, бокових швів. Після того як сильці розрізані, всі обрізні краї обметують косими стібками.

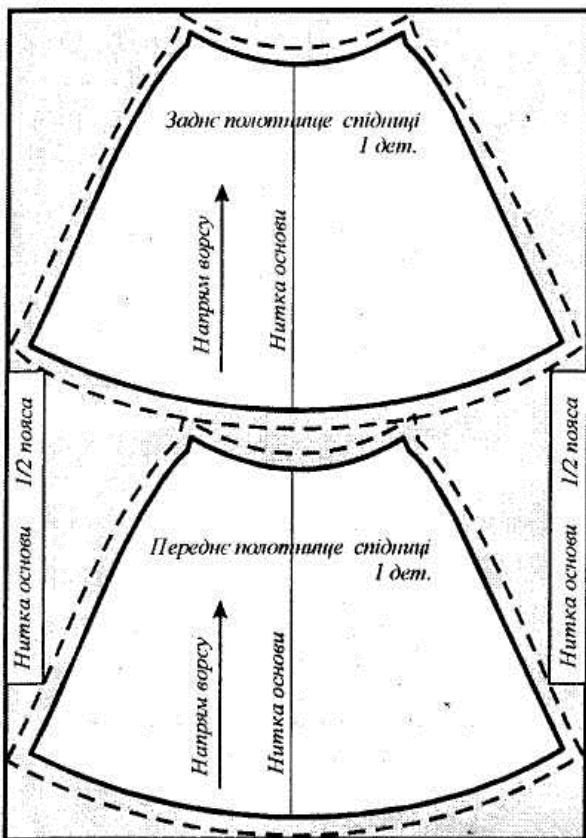
Рис. 2. Розкрювання спідниці

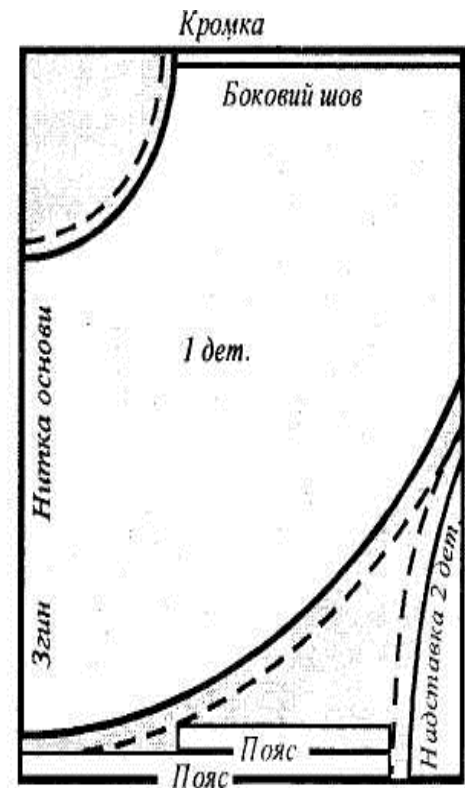
а) викрійка прямої спідниці

б) розкладка викрійки клинової спідниці

в) розкладка викрійки розкльошеної спідниці

г) розкладка викрійки спідниці «напівсонце»

Порядок виконання роботи

1. Розкласти викрійку на тканині, нанести основні конструктивні лінії.
2. Позначити стрілками напрям повздовжньої нитки.
3. Нанести контрольні надсічки для з'єднання основних деталей.
4. Зазначити найменування деталей, їхню кількість та назву зрізів.
5. Вирізати деталі.

Звіт про роботу

Звіт з лабораторної роботи повинен включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості.
3. Правила розкроювання спідниці.
4. Способи настилання тканини.
5. В кінці звіту робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Як підготувати тканину до розкроювання?
2. Яких правил потрібно дотримуватись під час розкроювання?
3. Назвіть величину припуску на шви по лінії боку, низу і талії.
4. З яких операцій складається метод декатирування?
5. Які способи настилання тканини ви знаєте?
6. У яких випадках потрібно враховувати прибавки на вільне облягання – під час розкладання викрійки на тканині чи під час виготовлення викрійки?

Самостійна (домашня)робота студента

1. Вивчити теоретичні відомості з лабораторної роботи.
2. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 9

ТЕМА: ПІДГОТОВКА ДЕТАЛЕЙ КРОЮ ДО ОБРОБКИ

Мета роботи: формування вмінь і навичок проводити підготовку деталей крою до обробки.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: послідовність підготовки деталей крою до обробки;

вміти: проводити підготовку деталей крою до обробки .

Завдання роботи

В процесі виконання роботи студенти повинні вивчити загальну послідовність пошиття спідниці; навчитися проводити підготовку деталей крою до обробки.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використані при розробці уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Голки, нитки, ножиці, шпильки, крейда, деталі крою, сантиметрова стрічка, лінійка, викрійка, лекала, деталі крою виробу.

Теоретичні відомості

Не виймаючи шпильок із деталей, потрібно перекопіювати всі лінії однієї парної деталі на іншу, а також намітити місце пришивання кишень. По середніх згинах деталей роблять надсічки.

Переводити лінії можна різними способами. При пошитті виробів із цупких тканин для копіювання ліній використовують копіювальні стібки.

При роботі з тонкими тканинами використовують шпильки. Шпильки вколюють точно по лінії, наведеній крейдою. Інтервал між шпильками на прямих проміжках 10-12 см, на кривих – 1,5-2 см. Кути і точки перетину відмічають «хрестами». Коли шпильки вколені, деталь перевертають на зворотній бік і намічають лінії по шпильках, користуючись лінійкою та лекалами. Відмічають контрольні знаки, лінії. Шпильки виймають.

По відмічених лініях покладають прямі зметувальні стібки «голкою вперед»: для прямих ліній – 1...1,5 см, для кривих – 0,5 см...0,7 см. На поворотах (кутах) нитку слід відрізати, тобто кожен відрізок лінії подовжують окремо. Контрольні знаки відмічають ниткою.

Можна наносити і одночасно копіювати лінії безпосередньо по лекалах на цупких бавовняних однотонних тканинах (бязь, ситець, тік тощо) за допомогою гострого різця, підклавши знизу фанеру, картон, не дуже сильно натискуючи. Сліди залишаються зразу на двох деталях. Якщо виріб одразу ж зметують – можна нитки не покладати, оскільки місця поколів видно як з лицьового, так і з виворітного боків.

Порядок виконання роботи

1. Перевірити наявність усіх деталей крою.
2. Перевірити правильність розкрою (напрямок нитки основи рисунка ворсу, відсутність на деталях дефектів).
3. Перекопіювати лінії і контрольні знаки з одного боку деталі на інший (однойменної деталі).
4. Обробити зрізи спідниці на спеціальній або універсальній машині, ручним обметуванням або петельними стібками.

Звіт про роботу

Звіт з лабораторної роботи має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості .
3. Послідовність проведення підготовки деталей крою до обробки.
4. В кінці звіту робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Чим наносять контурні лінії по тканині?
2. Для чого необхідно відмічати контрольні знаки?
3. Як проводять підготовку деталей крою до обробки?
4. Які інструменти необхідні для проведення підготовки деталей крою до обробки?

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити теоретичні відомості до лабораторної роботи.
2. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 10

ТЕМА: ПРОВЕДЕННЯ ПЕРШОЇ ПРИМІРКИ СПІДНИЦІ

Мета роботи: засвоєння знань про загальні правила проведення першої примірки, послідовність обробки спідниці після першої примірки, формування вмінь проводити першу примірку спідниці.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: правила проведення першої примірки спідниці, послідовність обробки спідниці після першої примірки;

вміти: проводити першу примірку спідниці, виявляти недоліки, встановлювати причину їх виникнення, визначати способи усунення.

Завдання роботи

В процесі виконання роботи студенти повинні вивчити послідовність проведення першої примірки, вміти її проводити; виявляти недоліки, встановлювати причину їх виникнення, визначати способи усунення.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та уміння, отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використані при розробці уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Голки, нитки, ножиці, шпильки, крейда, деталі крою, сантиметрова стрічка, лінійка, викрійка, лекала, деталі крою виробу.

Теоретичні відомості

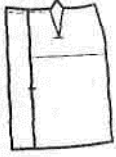
Якщо викрійка виготовлена по точно знятих мірках із врахуванням особливостей фігури і виріб правильно зметаний, то під час примірки виправлення можуть бути незначні.

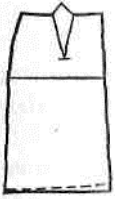

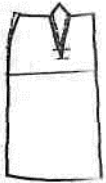

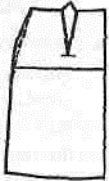

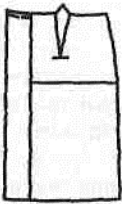
Після розкроювання спідницю підготовляють до першої примірки. Розмічають та зметують виточки, складки та інші лінії фасону, а також шви. Відмічають середину переднього і заднього полотниць прокладним швом.

Примірку проводять по правому боці виробу, а при різносторонній фігурі – по обох боках. Спочатку сколюють розріз застібки.

Під час примірки визначають центр переднього і заднього полотниць. Уточнюють розміщення і величину виточок, складок, рельєфів, ширину і довжину спідниці, довжину корсажної стрічки. Після уточнення спідниці на фігурі і усунення дефектів приступають до обробки.

Можливі недоліки, причини виникнення, способи їх усунення

Недолік	Графічне зображення	Причини виникнення	Способи усунення	Графічне зображення
Спідниця спереду прилягає до ніг		Задовге передне полотнище спідниці	Зняти зайвину довжини спідниці посередині переднього полотнища до лінії талії відповідно до фігури	

Спідниця ззаду прилягає до ніг		Задовге заднє полотнище спідниці	Зняти зайвину довжину спідниці посередині заднього полотнища до лінії талії відповідно до фігури	
Поперечні заломки біля пояса на передньому або задньому полотнищі спідниці		Розхил виточок не відповідає фігурі (збільшений)	Розпороти боки, передні або задні виточки й відповідно зменшити або збільшити їхній розхил	
Спідниця широка у стегнах		Неправильно знято розмір Сс або дано великий припуск на вільне облягання	Забрати зайвину в бокові шви або складки	
Складка широка у стегнах		Неправильно пришитий до пояса припуск на складку. Недостатній скіс складки донизу	Складку по лінії розмістити по зрізу спідниці. Збільшити скіс складки	

Порядок виконання роботи

- 1.Зметати виточки, складки.
- 2.Зметати деталі спідниці, з'єднуючи контрольні знаки .
3. Підготувати пояс. Приметати пояс до верхнього зрізу спідниці з боку пояса.
- 4.Заметати в бік вивороту припуск на підгин низу спідниці.
5. Надягнути спідницю, скріпити пояс шпилькою.
6. Оглянути спідницю на фігурі, позначити довжину поясу.
7. Уточнити положення, довжину і глибину виточок.
8. Уточнити положення бокових швів і складок.
9. Уточнити довжину спідниці спереду, по боках і ззаду за допомогою лінійки.
10. Усунути наявні дефекти, користуючись таблицею.
11. По всіх уточнених лініях прокласти зметувальні стібки.

Звіт про роботу

Звіт про роботу має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості.
3. Послідовність підготовки спідниці до примірки.
4. Послідовність примірки спідниці.
5. В кінці звіту робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Від чого залежить послідовність обробки спідниці?
2. Яка послідовність проведення першої примірки?
3. По якому боці виробу проводять примірку?
4. Що необхідно зробити, якщо спідниця спереду або ззаду прилягає до ніг?

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити теоретичні відомості до лабораторної роботи.
2. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 11

ТЕМА: ОБРОБКА ВИТОЧОК, СКЛАДОК ТА ЗРІЗІВ ВИРОБУ

Мета роботи: засвоєння знань про види та способи обробки виточок, складок, зрізів виробу; формування вмінь виконувати обробку виточок, складок, зрізів виробу.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: види та способи обробки виточок, складок, зрізів виробу;

вміти: виконувати обробку виточок, складок, зрізів виробу.

Завдання роботи

В процесі виконання роботи студенти повинні навчитися виконувати обробку виточок, складок, зрізів виробу.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використані при розробці уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Голки, нитки, ножиці, шпильки, крейда, деталі крою, сантиметрова стрічка, лінійка, викрійка, лекала, деталі крою виробу.

Теоретичні відомості

Перед обробкою виточки обводять крейдою. Виточки можуть переходити у м'які складки, іноді їх замінюють заціпами, складками, підрізами, рельєфними швами.

Виточки, що йдуть від зрізу деталі у поясних виробках, обводять крейдою з вивороту по допоміжному лекалу трьома лініями. Потім деталь складають пополам, лицьовим боком усередину по середній лінії або суміщають бокові сторони виточок, зметують та зшивають їх. Зшиваючи виточки, що йдуть від зрізу деталі, починають строчку від зрізу і зводять її нанівець у кінці. Коли зшивають виточки, що переходять у лінії складки, то строчку в кінці закруглюють і закінчують до середини згину деталей.

Після зшивання виточки розпрасовують або запрасовують набік, слабіну в кінцях виточок спрасовують. Іноді виточки настрочують з лицьового боку. Виточки, що йдуть вертикально від зрізів деталей, запрасовують до центра деталі.

Складки, так само як і виточки, дають змогу регулювати ступінь прилягання виробу, його форму і конструкцію. Вони бувають однобічні, зустрічні, бантові, віялові. За способом обробки поділяються на запрасовані, гофре, застрочні, настрочні, розстрочні, м'які, однобічні.

Складки часто закріплюють оздоблювальною строчкою (однією або кількома) з лицьового боку. При індивідуальному пошитті складку перед виконанням оздоблювальної строчки зметують з лицьового боку, припрасовують і тільки після цього прокладають оздоблювальну строчку.

Глибина і ширина всіх видів складок залежить від фасону і моделі.

Бантові складки є різновидом зустрічних та однобічних складок. Обробляють бантову складку так само, як і зустрічну, тільки припуск на складку роблять не з вивороту, а з лицьового боку. Припуск на складку зменшують, зшивають до потрібної довжини, а потім розпрасовують. Згини складки спрямовані у протилежні боки і утворюють бант.

Віялові складки — різновид зустрічних складок. Особливістю їх є те, що в одній зустрічній складці розміщено дві або три такі самі складки, але кожна наступна складка може бути й вузла від попередньої. Найширша складка — перша, розміщена до осьової деталі з внутрішнього краю припуску.

Краї викроєних деталей називають зрізами. Зрізи бувають прямі (повздовжні та поперечні), косі й овальні. Більшість деталей має косі зрізи під різними кутами до основних ниток і овальні зрізи з різним заокругленням. Розтягуваність тканини по зрізах різна: найменша — по повздовжньому зрізу і найбільша — по косому. Щоб шов був правильним, треба вміти визначити місця і розмір припуску тканини і регулювати розтягування деталей по зрізах.

Зшиваючи деталі виробу, треба стежити, щоб натяг тканини під лапкою був рівномірний, а на вигнутих або увігнутих лініях слід зменшувати швидкість машини на поворотах.

Під час зшивання двох деталей між поверхню лапки машини і верхньою деталлю утворюється тертя, і через це верхня деталь тканини затримується і розтягується, а нижня, навпаки, припосаджується. Припосаджування, як правило, береться до уваги для кожної деталі виробу. Якщо зшивають дві деталі, які припосаджувати не треба, то під час строчіння нижню тканину злегка натягують. При зшиванні двох деталей ту деталь, яку треба припосадити більше, завжди кладуть униз.

Щоб деталі по косих зрізах не розтягувались під час шиття, їх спочатку зметують, рівномірно припосаджуючи по всій довжині, а потім зшивають і прасують.

Найлегше обробляти деталі з поздовжніми зрізами, оскільки вони не розтягуються. Краї поперечних зрізів обробляти важче: вони розтягуються і обсипаються. При зметуванні деталей з різними зрізами деталь з косими зрізом кладуть зверху, а деталь з поздовжнім або поперечним зрізом — знизу. Зшиваючи, деталь з косим зрізом кладуть знизу.

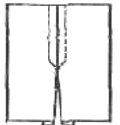
Обробляючи бокові та плечові зрізи, спочатку необхідно зшити бокові зрізи з боку переду, легко відтягуючи згин тканини у місці виточки, а плечові зрізи зшити з боку переду і запрасувати. Щоб не обсипалися зрізи, їх можна обробити так: обметати косими або петельними стібками, обробити обконтуральним швом або на спеціальній машині. У виробках з тонких тканин шви можуть бути виконані в запрасування до переду, у грубих — у розпрасування.

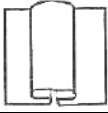

Якщо ж зрізи виконано в запрасування, то обметують на машині або вручну відразу обидва, розпрасовні зрізи обметують окремо.

Види обробки виточок

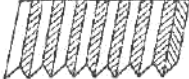
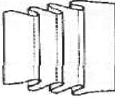
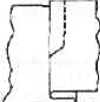

Види обробки	Графічне зображення
1. Розпрасувати (для тканини середньої товщини)	
2. Запрасувати (для тонких тканин)	
3. Розрізати і запрасувати (для цупких тканин)	

. Види складок

Види складки	Графічне зображення
односторонні	
зустрічні	

бантові	
віялові	

Види складок за способом обробки

Вид складок	Графічне зображення
запрасовані(плісе)	
гофре	
застрочні	
настрочні	
розстрочні	
м'які	

Обробка однібічних складок

Зміст операції	Графічне зображення	Контроль якості
1. Намічаємо місце складки з вивороту трьома лініями: середня лінія (внутрішній згин), бокова лінія (зовнішній згин), лінія, що позначає кінець зшивання складки або її довжину		Глибина (ширина) і довжина складки повинні відповідати технічним умовам моделі
2.Зметуємо складку по всій довжині по лінії, проведеної крейдою. Довжина стібка 1...1,5 см		Усі зрізи деталі повинні бути рівними
3.Зшиваємо складку і закінчують строчку в попередньому напрямку, закругляючи перехід		Строчка має бути рівною, з однаковим натягом ниток
Витягуємо нитку змотування. Запрасовуємо складку набік з вивороту деталі. Лівою рукою розправляємо її і притримуємо.		На ділянці незшитої складки має бути строчка змотування.

Порядок виконання роботи

1. Вивчити види обробки виточок.
2. Вивчити види складок за способом обробки.
3. Вивчити обробку однобічних складок.
4. Вивчити обробку зустрічних складок.
5. Вивчити обробку зрізів виробу.
6. Виконати обробку виточок відповідно до обраного фасону.
7. Виконати обробку складок відповідно до обраного фасону.
8. Виконати обробку зрізів відповідно до обраного фасону.

Звіт про роботу

Звіт з лабораторної роботи має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Технологічну послідовність обробки виточок.
3. Технологічну послідовність обробки складок.
4. Технологічну послідовність обробки зрізів виробу.
5. В кінці робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Назвіть види обробки зрізів.
2. Які бувають складки?
3. Назвіть види складок за способом обробки.
4. Назвіть шви, які використовують для обробки зрізів.
5. Від чого залежить вибір виду обробки зрізів?
6. Назвіть вимоги до виконання машинних операцій.
7. Назвіть вимоги до виконання робіт волого-теплової обробки.

Самостійна (домашня) робота студентів

1. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.
2. Вивчити види і способи обробки виточок, складок, зрізів виробу.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 12

ТЕМА: ОБРОБКА ЗАСТІБКИ ПОЯСНОГО ВИРОБУ

Мета роботи: засвоєння знань про види застібок у поясних виробках; формування вмінь виконувати обробку застібки у поясному виробі.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: види та способи обробки застібок у поясних виробках;

вміти: виконувати обробку застібок у поясних виробках.

Завдання роботи

В процесі виконання роботи студенти повинні навчитися виконувати обробку застібок у поясних виробках, дотримуючись технологічної послідовності виконання.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використані при розробці уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Голки, нитки, ножиці, шпильки, крейда, деталі крою, сантиметрова стрічка, лінійка, викрійка, лекала, деталі крою виробу.

Теоретичні відомості

При виготовленні жіночого та дитячого одягу використовують різні види застібок: гудзики і петлі, тасьма «блискавка», гачки, кнопки.

Застібку у спідниці розміщують у складках, виточках, швах або спеціальних розрізах.

Застібку в боковому шві поясного виробу або у з'єднанні полотнищ можна обробити двома способами.

1-й спосіб (рис. 3, а). Застібка поясного виробу складається з верхньої і нижньої частин. Край верхньої половини застібки проходить по лінії бокового шва. Щоб запобігти розтягуванню по лінії згину верхньої частини застібки, з вивороту підшивають пружок тканини завширшки 3 см по всій довжині застібки. Якщо застібка під складкою, то в ребро складки вшивають тоненьку смужку (до 1 см). До пружка пришивають гачки, перегинають верхню частину застібки по наміченій лінії згину і проколюють гачками тканину, не доходячи 0,5... 1 см до згину. Обрізаний край підгину застібки підшивають швом «козлик» або обшивають смужкою підкладкової тканини, підшиваючи по тайними стібками. Обрізаний край нижньої частини застібки обшивають смужкою підкладкової тканини. Відгинають шов пришивання, обрізаний край обшивки підгинають всередину на 0,5 см і підшивають потайним швом. Верхню частину готової застібки накладають на нижню, намічають місце пришивання петельок до гачків, пришивають їх. Перевіряють зріз по лінії талії, зайву тканину обрізають. Виконують волого-теплову обробку застібки.

2-й спосіб. Для обробки застібки цим способом викроюють підшивну смужку (рис. 3, б) з основної тканини, ширина якої дорівнює припуску на шви (2,5 см) плюс 1 см, довжина дорівнює довжині застібки плюс 2 см. Для обробки бокових зрізів на рівні застібки викроюють обшивки по нитці основи з підкладкової тканини (рис. 3, в). Для переднього полотнища ширина обшивки дорівнює ширині припуску на шов плюс 1...1,5 см. Для обробки заднього полотнища ширина обшивки дорівнює подвійній ширині шва плюс 1 см.

Довжина підкладкової смужки дорівнює довжині застібки плюс 2...2,5 см. Лівий боковий шов від зрізу по лінії талії до наміченої довжини застібки зшивають рідкою строчкою (рис. 3, г), закріпивши зворотню строчкою, а тоді зшивають звичайною строчкою, видаливши нитки рідкої строчки (рис. 3, д).

До заднього полотнища по запропанованому згину (рис. 3, е, є) приметують підшивну смужку лицьовим боком так, щоб припуск збігався зі згином. Пришивають по лінії згину, нитку зметування витягують, а шов розпрасовують.

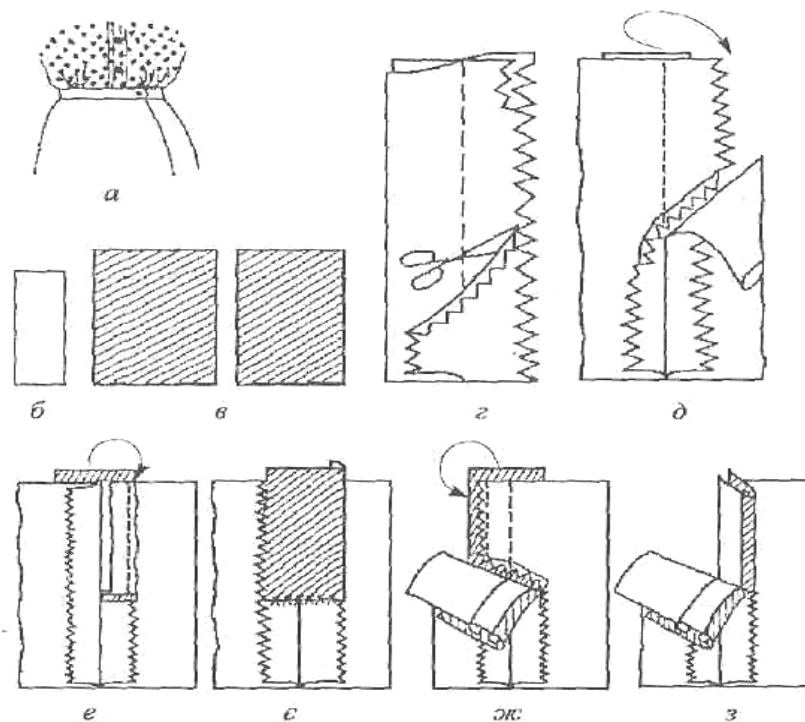

Рис. 3

До бокового зрізу переднього полотнища лицьовим боком усередину приметують підкладку (рис. 3, ж) і пришивають її швом завширшки 0,5...0,7 см, нитку зметування витягують і зрізи запрасовують на підкладку. Потім зрізи, обігнувши підкладкою (рис. 3, з), виметують і прострочують у розхил шва, нитки зметування видаляють і зрізи запрасовують на підкладку. Нитку зметування витягують, підкладку приметують так, щоб зріз її підходив до згину.

Помічають місце пришивання гачків. Зрізи пришитої смужки нижньої частини застібки також обробляють підкладкою, обгинаючи зрізи, прикладають по вивороту, перекриваючи шов пришивання її до бокового шва. Зрізи підкладки і бокового шва заднього полотнища обробляють разом. У кінці застібку закріплюють поперечною строчкою. Підкладку по низу підгинають і підшивають потайними стібками або вирівнюють зріз і підшивають швом «козлик».

На рівні гачків намічають місця пришивання петельок (петельки пришивають нитками в тон тканині або виготовляють з ниток).

Перевіряють якість виготовленої застібки, підрівнюють зріз по лінії талії. Під час обробки верху по лінії талії корсажною стрічкою припуск на шов переднього полотнища, оброблений підкладкою, відгинають на лицьовий бік і зверху прошивають строчкою на ширину припуску на шов по верхньому зрізу виробу. У кінці строчки надсікають, відгинають припуск навиворіт, кутик вирівнюють і виконують волого-теплову обробку. Початок застібки суміщають із надсічкою.

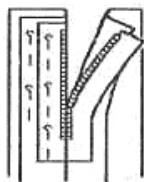
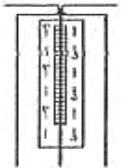
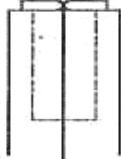
Застібки з тасьмою-блискавкою зручні, практичні, легко обробляються, їх застосовують при пошитті будь-якого виробу. Тасьма-блискавка може бути як потайною застібкою, так і елементом оздоблення виробу (часто у верхньому одязі). У тому випадку, коли у виробі є шов, підігнуті краї виробу по лінії застібки настрочують на тасьму односторонньою або зустрічною складкою. Якщо у виробі шва немає, то розрізи обробляють однією або двома обшивками.

Вшиваючи тасьму-блискавку по боковому шву, її прикладають до запрасованого згину заднього полотнища так, щоб початок зубчиків був нижче верхнього зрізу спідниці на 1... 1,5 см, краї зубчиків співпадали із запрасованими строчками. Приколюють шпильками і приметують по лицьовому боці заднього полотнища.

Закривають «блискавку» і приколюють другу сторону так, щоб згин переднього і заднього полотнищ зійшовся, закриваючи її.

Тасьму прострочують оздоблювальною строчкою в тон тканині. Краї підшивають до припусків бокового шва.

Обробка застібки тасьмою «блискавка»

Послідовність виконання	Графічне зображення
<p>1. Прикладаємо розкриту «блискавку» до заправованого згину заднього полотнища, щоб початок зубчиків був нижче верхнього зрізу спідниці на 1...1,5 см, а краї зубчиків співпадали із заправованими сторонами.</p> <p>Приколюємо шпильками і приметуємо по лицьовому боці заднього полотнища.</p>	
<p>2. Закриваємо «блискавку» і приколюємо другу сторону так, щоб згин переднього і заднього полотнищ зійшлися, закриваючи її</p>	
<p>3. Прострочуємо тасьму оздоблювальною строчкою по лицьовому боці в тон спідниці</p>	

Порядок виконання роботи

1. Вивчити способи обробки застібки поясного виробу.
2. Виконати обробку застібки у поясному виробу відповідно до обраного фасону.
3. Скласти технологічну послідовність на пошиття швейного вузла.

Звіт про роботу

Звіт про роботу має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Теоретичні відомості з теми.
3. Технологічну послідовність обробки застібки у поясному виробі (згідно обраного фасону).
4. В кінці робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Які бувають застібки?
2. Як розміщують застібки у поясних виробах?
3. Охарактеризуйте особливості виконання застібки тасьмою «блискавка».

Самостійна (домашня) робота студента

1. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.
2. Вивчити види і способи обробки виточок, складок, зрізів виробу.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 13
ТЕМА: ОБРОБКА ВЕРХНЬОГО ЗРІЗУ ПОЯСНОГО ВИРОБУ

Мета роботи: засвоєння знань про способи обробки верхнього зрізу спідниці; формування вмінь виконувати обробку верхнього зрізу поясом.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати : способи обробки верхнього зрізу поясного виробу;

вміти: виконувати обробку верхнього зрізу поясом.

Завдання роботи

В процесі виконання роботи студенти повинні навчитися прийомам обробки верхнього зрізу поясом, дотримуючись технологічної послідовності виконання.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використані при розробці уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Голки, нитки, ножиці, шпильки, крейда, деталі крою, сантиметрова стрічка, лінійка, викрійка, лекала, деталі крою виробу, швейна машина.

Теоретичні відомості

Поясні вироби по лінії тали обробляють різними способами. Широко застосовують пришивний пояс, еластичну та корсажну тасьму.

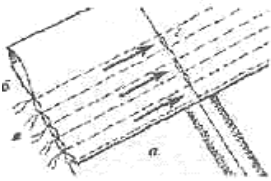
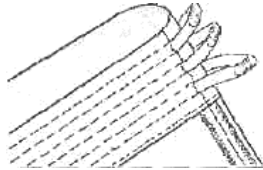
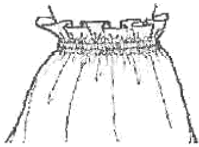
Вибір способу обробки залежить від фасону виробу та властивостей тканини.

Пояс для спідниці викроюють за напрямком нитки основи. Він може складатися із двох частин по ширині (пояс і підпояс) або з частин по довжині (шов зшивання пояса має збігатися із боковим швом спідниці).

Обробка верхнього зрізу спідниці пришивним поясом

Послідовність виконання	Графічне зображення
1.Зшиваємо кінці пояса шириною шва 0,5...0,7 см. Припуски тканини в кутах підрізаємо, залишаючи 0,2 см. Кінці пояса вивертаємо, розправляючи кути і шви. Пояс припрасовуємо. Помічаємо крейдою на поясі точки для суміщення з виточками, швами, складками	
2. На верхньому зрізі спідниці намічаємо лінію приметування пояса	
3. Прикладаємо пояс лицьовою стороною до лицьової сторони спідниці, суміщаючи містки і приметування, починаючи від краю застібки на віддалі 0,7... 1,0 см від верхнього зрізу спідниці	
4.Пришиваємо пояс, закріплюємо строчку, виймаємо нитки намотування. Заметуємо відкритий зріз: пояса, загинаючи досередини на 0,5...0,7 см, закриваючи шов пришиванням пояса. Настрочуємо пояс з лицьової сторони на віддалі 0,1см від згину приметування. Строчку закріплюємо, кінці ниток обрізаємо. 5.Припрасовуємо пояс у готовому вигляді з внутрішнього боку через вологий пропрасовувач. Перевіряємо якість роботи.	

Обробка верхнього зрізу спідниці еластичною тасьмою

Послідовність операцій	Схематичне зображення
1. Підготовлюємо обшивку для обробки верхнього зрізу спідниці. Нижній зріз обшивки обробляємо швом у підгин із закритим зрізом або обмотувальним швом(а). Верхній зріз обробляємо підкрійною обшивкою, не зшиваючи її в місці стикування(б,г). Відгинаємо обшивку навиворіт і прометуємо за лініями передбачених строчок. Прокладаємо за наметкою парну кількість строчок нитками в тон тканині (в)	
2. Вправляємо 2-3 резинки з обов'язковим інтервалом між ними, закріплюємо і заправляємо в тому місці, де залишилися пропуски	
3. Готовий виріб	

Обробка верхнього зрізу спідниці корсажною стрічкою

Послідовність операцій	Схематичне зображення
1. Для визначення місця пришивання корсажної стрічки від розрізу відступаємо на 2 см і робимо надсічку (місце застібки корсажа). Довжина корсажної стрічки дорівнює по 1 см)	
2. Корсажну стрічку перегинаємо по ширині так, щоб обрізаний край спідниці знаходився всередині корсажа, і настрочуємо на відстані 0,1 см від згинів, не доходячи до країв по 2 см, щоб вкласти по одному гачку і одній петельці на кожний бік застібки корсажа	
3. Корсажну стрічку підгинаємо з вивороту від обрізаного краю спідниці на 0,5 см і настрочуємо на відстані 0,2 см від краю стрічки	

Порядок виконання роботи

1. Вивчити способи обробки верхнього зрізу спідниці.
2. Обробити верхній зріз спідниці обраним способом.
3. Скласти технологічну послідовність на пошиття швейного вузла.

Звіт про роботу

Звіт з лабораторної роботи має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Теоретичні відомості з теми.

3. Інструкційні картки з обробки верхнього зрізу спідниці пришивним поясом, еластичною тасьмою (за таблицею).

Найменування неподільної операції	Графічне зображення	Технічні умови виконання операції	Устаткування, інструменти

4. В кінці робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Якими способами можна обробляти верхній зріз спідниці?
2. Від чого залежить вибір способу обробки верхнього зрізу?
3. Як викроюють пояс для поясного виробу?
4. Охарактеризуйте особливості обробки верхнього зрізу спідниці пришивним поясом.

Самостійна (домашня) робота студента

1. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.
2. Вивчити теоретичні відомості з лабораторної роботи.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 14

ТЕМА: ОБРОБКА НИЖНЬОГО ЗРІЗУ ПОЯСНОГО ВИРОБУ

Мета роботи: засвоєння знань про способи обробки нижнього зрізу спідниці; формування вмінь виконувати обробку нижнього зрізу виробу.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати : способи обробки нижнього зрізу поясного виробу;

вміти: виконувати обробку нижнього зрізу виробу.

Завдання роботи

В процесі виконання роботи студенти повинні навчитися добирати способи обробки (відповідно до фасону і виду тканини), виконувати необхідні операції.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використані при розробці уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Голки, нитки, ножиці, шпильки, крейда, деталі крою, сантиметрова стрічка, лінійка, викрійка, лекала, деталі виробу, швейна машина.

Теоретичні відомості

Низ спідниці вирівнюють на фігурі під лінійку. Беруть лінійку, ставлять її на підлогу і потрібну довжину спідниці відмічають шпильками або крейдою. По наміченій лінії низ спідниці підгинають навиворіт. Підігнутий край закріплюють, заметуючи двома рядами стібків. Перший ряд прокладають на відстані 1 см від підігнутого краю, а другий — біля краю зрізу. Рекомендується підігнутий край до підшивки припрасувати з вивороту через вологу лляну тканину.

Зріз підігнутого краю спідниці підшивають потайним окантувальним швом або швом «козлик» залежно від товщини тканини, а також швом у підгин з відкритим зрізом, тасьмою.

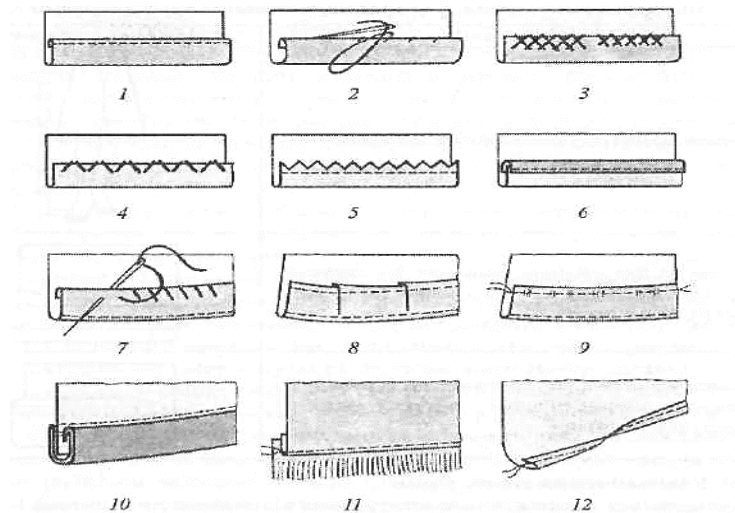
У виробках з бавовняної тканини низ підгинають навиворіт на ширину припуску, даного під час розкроювання. Обрізаний край низу підгинають всередину на 0,7...1 см, заметують, потім застрочують з вивороту на відстані 0,1...0,2 см від згину тканини або підшивають простим підшивним швом. Ширина підшивання низу у вузьких виробках у готовому вигляді 4...5 см, у клинах — 3...4 см, у напівкльоші — 3 см, у кльоші — 2 см.

У вузьких виробках з цупких тканин ширина підшивання від 5 до 7 см. У виробках з тонкої шовкової тканини низ підшивають потайними стібками або на машині з подвійним підшиванням зрізу. Обрізаний край низу підгинають навиворіт на 0,5 см, прострочують на 0,1...0,2 см від згину, залишок тканини зрізають біля самої строчки, потім підгинають всередину на ширину шва і прострочують другий раз з вивороту на 0,1 см від першого згину.

У виробках з цупких тканин низ підшивають окантувальним швом або фігурним швом «козлик». Окантовують зріз косою або поперечною смужкою тонкої тканини в тон виробу завширшки 2...2,5 см. Складають смужку і виріб лицьовими боками всередину, зрівнюючи зрізи, і пришивають швом завширшки 0,5 см по смужці. Зрізи підрівнюють, виправляють шов, згинають смужкою зріз і прострочують по лицьовому боці якомога ближче до першого згину смужки, потім підгинають навиворіт на ширину припуску, даного при розкроюванні, заметують і підшивають потайними стібками за окантовку.

Порядок виконання роботи

1. Вирівняти низ спідниці на фігурі під лінійку.
2. Підігнути низ спідниці навиворіт по наміченій лінії. Підігнутий край закріпити, заметуючи двома рядами стібків.
3. Підшити низ спідниці потайними стібками.
4. Припрасувати низ спідниці з вивороту.
5. Видалити зметувальні нитки.

Звіт про роботу

Звіт про роботу має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Теоретичні відомості.
3. Графічне зображення способів обробки нижнього зрізу поясного виробу.
4. В кінці робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Від чого залежить вибір способу обробки нижнього зрізу спідниці?
2. Підберіть способи обробки нижнього зрізу: для спідниці кльош з цупкої шерстяної тканини; для спідниці у зборки – з бавовняної.

Самостійна (домашня) робота студента

1. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.
2. Вивчити теоретичні відомості з лабораторної роботи.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 15

ТЕМА: КІНЦЕВА ОБРОБКА ПОЯСНОГО ВИРОБУ

Мета роботи: засвоєння знань про способи оздоблення спідниці; формування вмінь здійснювати кінцеву обробку спідниці.

Після виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати : види і способи оздоблення поясного виробу;

вміти: виконувати кінцеву обробку поясного виробу.

Завдання роботи

В процесі виконання роботи студенти повинні навчитися проводити кінцеву обробку поясних виробів, дотримуючись параметрів волого-теплової обробки; перевіряти якість готового виробу.

Навчально-методична направленість роботи

Знання та вміння, які отримують студенти під час виконання лабораторної роботи, можуть бути використані при розробці уроків з обслуговуючої праці.

Інструменти, обладнання і матеріали

Голки, нитки, ножиці, шпильки, крейда, спідниця, швейна машина, праска.

Теоретичні відомості

Кінцева обробка передбачає чистку, прасування виробу, пришивання гудзиків, гачків, ґнопок, виготовлення петель.

З готової спідниці видаляють усі кінці ниток, сліди крейди, чистять її з лицьового боку і з вивороту. Спідницю із шерстяної тканини чистять щіткою, із шовкової тканини — клаптиком чистої тканини або поролону.

Спідницю прасують з вивороту на прасувальній дошці. Спочатку прасують виточки, шви, складки. Пояс прасують із внутрішнього боку, низ — з боку підгину через вологий пропрасовувач.

На верхньому кінці пояса спідниці пришивають два гачки на відстані 0,5 см від боків і від кінця пояса. Вушка й згин гачків пришивають 12-14 стібками. На нижньому кінці пояса відповідно до гачків роблять ниткові петлі завдовжки 0,5 см: прокладають три-чотири нитки й обметують їх петельними стібками так, щоб стібки щільно прилягали один до одного; кінець нитки закріплюють трьома стібками з вивороту (можна пришити й металеві петлі). Якщо пояс застібається на петлю й гудзик, то петлю обробляють посередині ширини пояса. Місце для гудзика намічають через петлі олівцем або крейдою. Гудзик пришивають вдвоє складеною ниткою трьома-чотирма наскрізними стібками. Ґнопки пришивають трьома-чотирма стібками у кожний отвір через край.

Щоб прикрасити одяг, його оздоблюють шнуром, спеціальною тасьмою, намистом, бісером, вишивкою, машинною строчкою, аплікацією тощо.

До будь-якого готового виробу ставляться певні естетичні, конструктивні й технологічні вимоги.

Естетичні вимоги — це відповідність виробу напряму моді. Оздоблення, гудзики і застібка повинні гармонувати з фактурою і кольором тканини, її рисунком, відповідати призначенню та виду виробу. Наприклад, з нарядною спідницею не поєднуються металева змійка або гудзики, призначені для спортивного одягу; картату тканину не варто оздоблювати тасьмою з орнаментом.

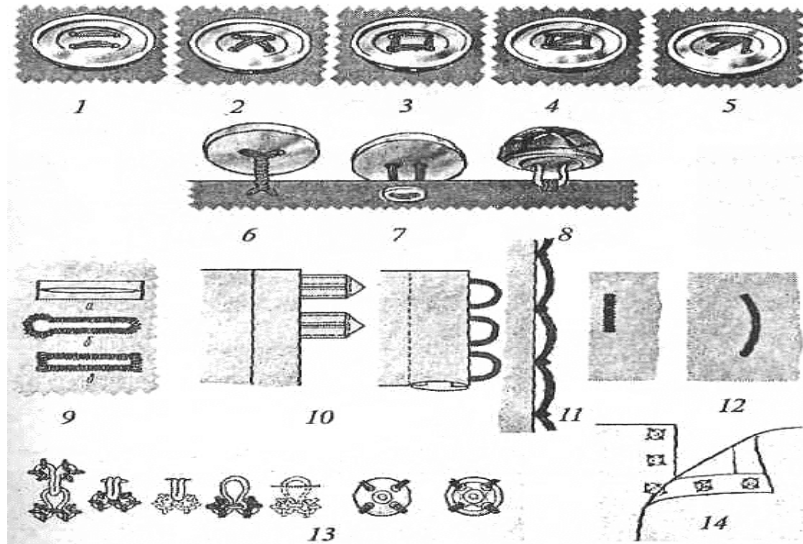
Конструктивні вимоги полягають у тому, щоб конструктивні лінії виконувалися відповідно до фасону і фігури; виріб не повинен обмежувати рухи людини, спотворювати форму тіла.

Технологічні вимоги передбачають відповідність способів обробки деталей і складальних одиниць виробу типовим правилам, виконання волого-теплової обробки.

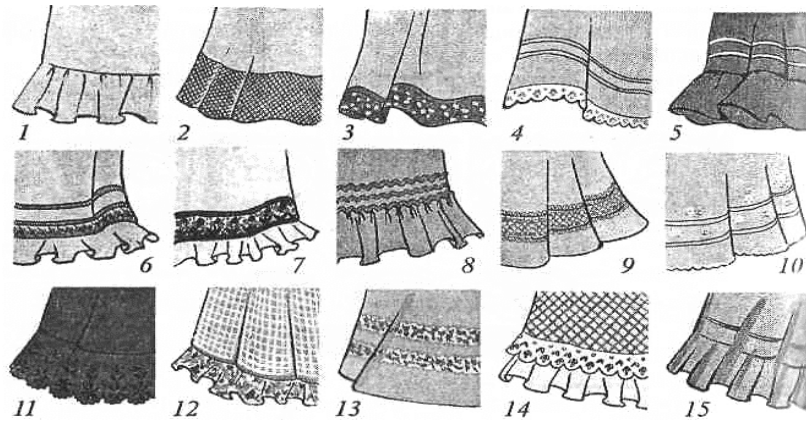
На підприємствах швейної промисловості якість готового виробу перевіряє контролер відділу технічного контролю (ВТК), а в ательє мод — закрійник.

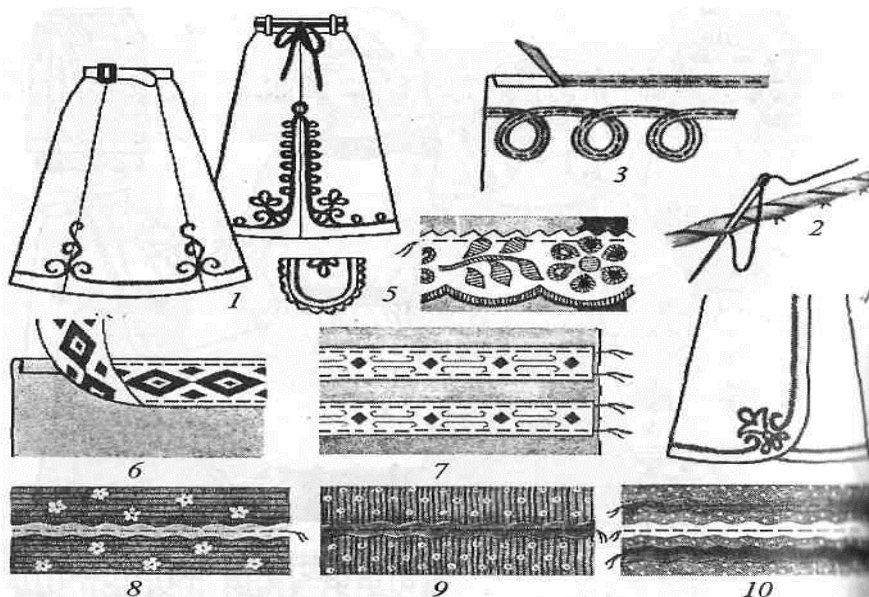
Види застібок

Види оздоблення низу спідниць

Способи оздоблень спідниць шнуром і тасьмою

Способи оздоблень спідниць вишивкою

Порядок виконання роботи

1. Видалити усі кінці ниток і сліди крейди з виробу.
2. Пришити два гачки на верхньому кінці поясу на відстані 0,5 см від краю.
3. На нижньому відповідно зробити дві нитяні петлі.
4. Припрасувати виточки, шви, низ спідниці – з боку підгину.

Звіт про роботу

Звіт про роботу має включати:

1. Мету і завдання з теми.
2. Короткі теоретичні відомості.
3. Способи оздоблення спідниці.
4. Послідовність кінцевої обробки спідниці.
5. В кінці робляться висновки.

Контрольні запитання

1. Які операції належать до обробних?
2. У якій послідовності виконують остаточну обробку спідниці?
3. Які основні вимоги щодо волого-теплової обробки ви виконували, виготовляючи свій виріб?

Самостійна (домашня) робота студента

1. Вивчити хід виконання лабораторної роботи.
2. Вивчити теоретичні відомості з лабораторної роботи.

Література

1. Бланк А.Ф., Фомина З.М. Конструирование и конструктивное моделирование женской одежды. – М.: Легпромиздат, 1990.
2. Борецька Е.Я. Технологія виготовлення легкого жіночого та дитячого одягу. Навч. посібник.- К.: Вища школа, 1991.
3. Братчик И.М. Лёгкая женская одежда. – Харьков: Прапор, 1990.
4. Будов Б.А. Швейні матеріали.- К., 1995.
5. Галькипер И.И., Сафронова И.В. Механическая технология производства одежды. – М.: Лёгкая промышленность, 1989.
6. Головніна М.В., Михайлець В.М. Технологія крою та шиття. – К.: Техніка, 1998.
7. Головніна М.В., Михайлець В.М., Ямпольська А.М. Технологія обробки деталей швейних виробів. 2-ге вид. – К.: Техніка, 1990.
8. Горина Г.С. Моделирование одежды. – М., 2000. – С.18-32.
9. Горина Г.С. Народные традиции в моделировании одежды. – М.: Лёгкая индустрия, 2002.
10. Дорчинская Т.И. Швейное дело: Уч. пособ. для IX – X кл. сред. общеоб. школы. – К.: Рад. школа, 1998.
11. Единая методика конструирования одежды СЭВ (ЕМКО СЭВ). Том 1 — 3. — М.: ЦНИИТЭИлегпром, 1988.
12. Единый метод конструирования женской одежды, изготавливаемой по индивидуальным заказам населения на фигуры различных типов телосложения. Ч. 1. 2. — М., 1989.
13. Иванченко И.С. Технологія швейного производства: Уч.пособие для ПТУ. – Минск: Высшая школа, 2000.
14. Иоффе А.Л. Экономика, организация и планирование производства. – М.: Легпромбытиздат, 1999. – С.11-63.
15. Коблякова Е.Б., Ивлева Г.С., Романов В.Е. и др. Конструирование одежды с элементами САПР: Учеб. для вузов. —4-е изд., перераб. и доп./ Под ред. Е. Б. Кобляковой. —М.: Легпромбытиздат, 1988. —464с.
16. Козлова Т.В. Художественное проектирование костюма. – М., 1982.- С.16-32.
17. Кокеткин П.П., Кочегура Т.Н. Промышленная технология одежды: Справочник. – М.: Легпромбытиздат, 1985. – С.24-32.
18. Коменський Я.А. Велика дидактика //Вибр. пед. твори. - К.: 1940, т.1, 159с.
19. Комп'ютерна навчальна програма „Майстер”: Методичні рекомендації по використанню у навчальному процесі 5-7 класів / Укл.Ващук О.В. / наук.кер. О.М.Християнов. – Бердянськ: Бердянський педагогічний інститут імені П.Д.Осипенко, 1999. – 28с.
20. Коробцева Н.А. Механизация труда конструктора при проектировании накладных карманов.//Швейная промышленность. – 1991. - №6 – С.28-29.
21. Куренова С. В., Савельева Н. Ю. Конструирование одежды. Учебное пособие / Серия «Учебники, учебные пособия». — Ростов н/Д: Феникс, 2003. — 480 с.
22. Мельникова Л.В., Короткова М.Е. Обработка тканей: Учебное пособие для учащихся 9-10 классов средней общеоб.школы. – М.: Просвещение, 1986.
23. Мельникова Л.В., Короткова М.Ю. Обробка тканини: Навчальний посібник для учнів 10-11 класів серед. загальноосв. школи. – К.: Рад.школа, 1992.
24. Методика конструирования женской верхней одежды. — М.: ЦНИИТЭИлегпром, 1980.
25. Моргун О.М., Підласний А.І. Комп'ютерний підручник як новий дидактичний засіб. Педагогіка і психологія. – 1994. - №1. – С.117-124.
26. Мюллер и сын. Материалы семинара ДМ «Кузнецкий мост». — М., 1996.
27. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів/ Авт. кол. за ред. Ю. І. Машбиця. - К.: ІЗМН, 1997.
28. Основы конструирования одежды / Под общей ред. Е.Б.Кобляковой. — М., 1989.
29. Симоненко Д.Ф. Матеріали для одягу.- М., 1995.
30. Сивак В.Г., Калинина О.К., Харламова Т.М. Лёгкие платья. – К., 1992.
31. Сысоева И.А. Учимся шить: Книга для учителя. – Минск: Нар. освіта, 1988.